

ELULUGU

JÕGI
PIMEDUSES

Põgenemine
Põhja-Koreast

Masaji Ishikawa

Originaali tiitel:
Masaji Ishikawa
A River in Darkness
2017

Kõik õigused käesolevale väljaandele on seadusega kaitstud. Kogu raamatut või ükskõik millist osa sellest ei ole lubatud reprodutseerida, paljundada ega levitada ükskõik millisel viisil või milliseks otstarbeks ilma autoriõiguse valdaja kirjaliku loata.

Tõlkinud Ester Eggert
Toimetanud Evelin Piip
Korrektuuri lugenud Mari Mets
Kaane kujundanud David Drummond

Text copyright © 2000 by Masaji Ishikawa*

* Märkus. Raamatu avaldamise ajal Jaapanis muutis Ishikawa mõningaid raamatus mainitud nimesid ja hoidus kirjeldamast asjaolusid, et kaitsta oma perekonda ja sõpru Põhja-Koreas. Lisaks kasutas ta kirjanikunime Shunsuke Miyazaki (jaapanipärases järjestuses Miyazaki Shunsuke). Kõik ülejäänud raamatus kirjeldatud sündmused leidsid aga aset nii, nagu autor neid mäletab või nagu teised neid talle kirjeldasid.

Varasemalt avaldatud 2000. aastal Jaapanis pealkirja all 北朝鮮大脱出 地獄からの生還 autoriks 新潮社. Jaapani keelest tõlkinud Risa Kobayashi ja Martin Brown. Inglise keeles avaldas esimest korda AmazonCrossing 2017. aastal.

This edition is made possible under a license arrangement originating with Amazon Publishing, www.apub.com, in collaboration with Synopsis Literary Agency.

Map design by Girl Friday.

All rights reserved.

© Tõlge eesti keelde ja eestikeelne väljaanne. Kirjastus ERSEN, 2019.

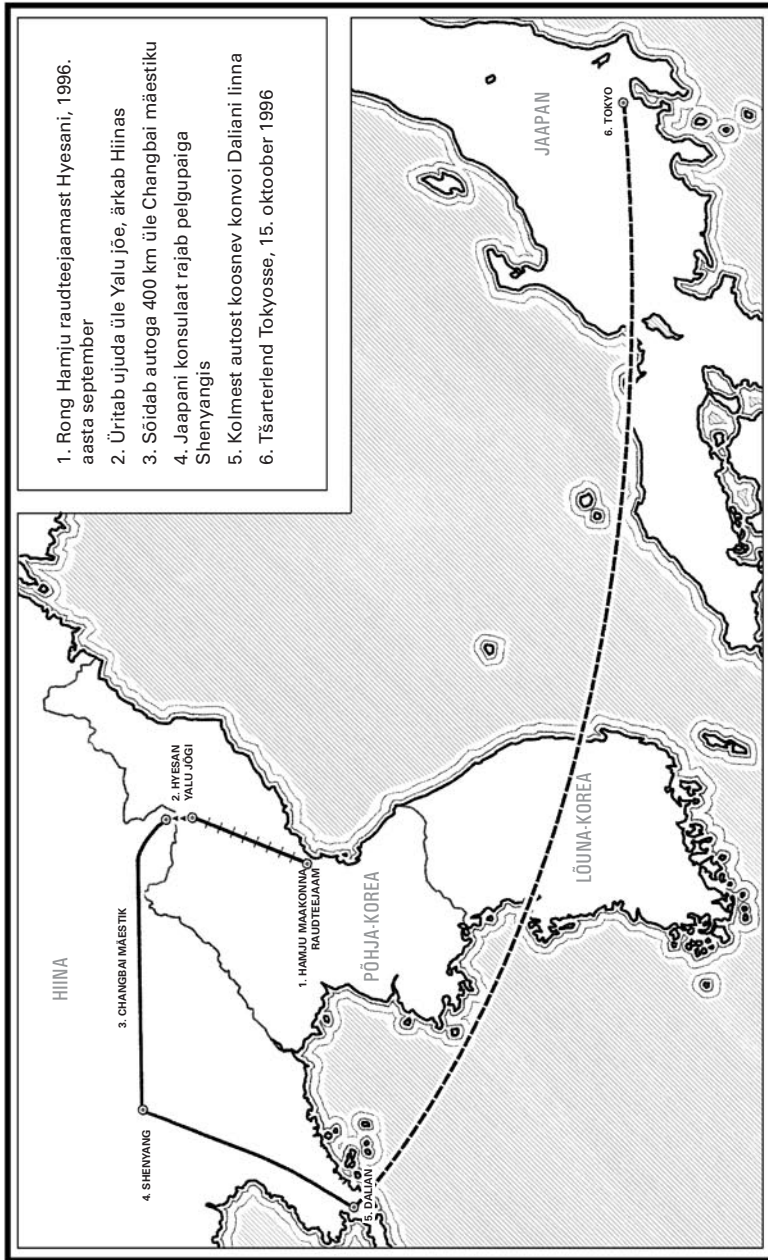
B02359119
ISBN 978-9949-82-382-6

Kõik kirjastuse Ersen raamatud ja e-raamatud on saadaval veebipoest

www.ersen.ee

AUTORIST

Masaji Ishikawa sündis 1947. aastal. Tema isa elas Jaapanis, kuid oli pärit Koreast. Tema ema oli jaapanlanna. 1960. aastal, kui Ishikawa oli kolmeteistkümnepäevane, kolis pere „töötatud maale“ Põhja-Koreasse. 1996. aastal viis ta ellu meeleheitliku katse sellest maapealsest põrgust põgeneda.

1. Rong Hamju raudteejaamast Hyesani, 1996. aasta september
2. Üritab ujuda üle Yalu jõe, ärkab Hiinas
3. Sõidab autoga 400 km üle Changbai mäestiku Shenyangis
4. Jaapani konsulaat rajab peigupaiga
5. Kolmest autost koosnev konvoi Daliani linna
6. Tšarterlend Tokyosse, 15. oktoober 1996

PROLOOG

Mida ma sellest ööst siis mäletan? Ööst, mil põgenesin Põhja-Koreast? On nii palju asju, mida ma *ei* mäleta, mille olen oma peast igaveseks tõrjunud... Aga ma räägin teile sellest, mida ma mäletan.

Tibutab vihma, kuid peagi muutub vihmasabin paduvihmaks. Kallab nii kõvasti, et olen läbi vettinud. Vajun põõsa alla maha ega suuda aduda aja möödumist. Olen täiesti kurnatud.

Mu jalad vajuvad mutta, kuid suudan siiski kuidagi põõsa alt välja roomata. Okste vahelt piilub vastu Yalu jõgi. Ent see on muutunud, tundmatuseni. Alles hommikul sumpasid lapsed siin pisikeses ojas, ent järjest jõudu koguv paduvihm on selle muutnud läbimatuks vetevooks.

Teisel pool jõge, umbes kolmekümne meetri kaugusel paistab udust Hiina. Kolmkümmend meetrit – vahemaa elu ja surma vahel. Ma värisen. Tean, et loendamatul hulgal Põhja-Korea elanikke on seisnud siinsamas, silmitsedes pimeduses Hiina piirjooni ja seedides mälestusi neist maha jäänud

inimestest. Need inimesed, nagu ka need, kelle ma maha jätsin, olid nälgunud. Mida muud said nad teha? Heidan pilgu uuesti vetevoogudele ja esitan mõttes küsimuse, kui mitmel neist see viimaks õnnestus.

Samas, kas on see üldse oluline? Kui jääksin Põhja-Koreasse, siis sureksin nälga. Nii lihtne see ongi. Vähemalt nüüd on mul võimalus – võimalus, et mind saadab edu, et suudan päästa oma pere või vähemalt saan neid mingil moel aidata. Minu lapsed on alati olnud mu elu mõte. Surnuna ei ole neile minust kasu. Kuid ma ei suuda siiski uskuda, et astun selle sammu. Mitu päeva on siis möödunud otsusest põgeneda üle piiri ja naasta kodumaale? Vajun mõttesse.

Neli päeva... Tundub nagu igavik. Neli päeva tagasi lahkusin ma kodust. Vaatasin oma naise ja laste silmadesse tõenäoliselt viimast korda. **Ent säärased mõtted ei ole mulle lubatud.** Ainus võimalus neid abistada oli lahkuda enne, kui minu põgenemisjaks lõplikult raugneb. Isegi juhul, kui sellest peaks saama minu hukatus.

Mida ma siis seni söönud olen? Paar maisikauna, südami-keta. Mõned õunasüdamed. Üksikud prügist kogutud jäägid.

Otsin pilguga piirivalvureid, kes peaksid jõekaldal iga neljakümne meetri järel patrullima. Olen täiesti valmis väsimusest hukkuma või jõge ületades uppuma, kuid ma ei ole mingi hinna eest valmis piirivalvurite löksu langema. Kõik muu on tühiasi. Hüppan pea ees vette.

Minu kõrvus kõlavad viimased perele lausutud sõnad: „Kui mul õnnestub ühel või teisel moel põgeneda, siis toon teid endale järele.“

1. PEATÜKK

Inimene ei otsusta sündida. Ta lihtsalt sünnib. Ja mõned väidavad, et tema saatus on sünnist ette määratud. Mina ütlen, et see on täielik jama. Ja mina juba tean. Mina ei sündinud ühe korra, vaid viis korda. Ja viiel korral sain ma sama õppetunni. Mõnikord tuleb haarata selle niimetatud saatus eest ja see kahekorra keerata.

Minu jaapanipärane nimi on Masaji Ishikawa ja korea nimi Do Chan-sun. Ma sündisin (esimest korda) Mizonokuchi linnajaos Kawasakis, veidi Tokyost lõunas. Õnnetuseks sündisin ma kahe maailma vahele – korealasest isa ja jaapanlannast ema pojana. Mizonokuchi piirkonda iseloomustavad laugjad mäed, mis on tänaseks nädalavahetustel tulvil Tokyost ja Yokohamast pärit küllastajatest, kes otsivad pelgupaika linnakärast ja natuke värsket õhku. Ent kuuskümmend aastat tagasi, kui mina alles laps olin, hõlmas too piirkond üksnes käputäit majapidamisi ja Tama jõest alguse saanud niisutuskanaleid.

Tollal kasutati niisutuskanaleid peale põlluharimise ka

majapidamistöodeks, nagu pesu- ja nõudepesemine. Väikse poisina veetsin ma pikki suvepäevi kanalites mängides. Lamasin suures pesukaasis ja hulpsin terve pärastlõuna vee-pinnal, nautides päikesepaistet ja jälgides üle taeva sõudvaid pilvi. Lapse silmades muutis pilvede aeglane sõudmine üle taevakaare terve taeva tohutuks ookeaniks. Mõtlesin endamisi, mis küll saaks, kui laseksin oma kehal hõljuda koos pilvedega. Kas ületaksin ookeani ja jõuaksin tundmatule maale? Maale, millest keegi ealeski kuulnud ei ole? Mõtisklesin tulevikus paistvatele lõpututele võimalustele. Ma tahtsin aidata vaeseid, minu enda perekonna sarnaseid, et nad saaksid rikkamaks ja võiksid ometi kord elu nautida. Soovisin, et terve maailm oleks rahumeelsem. Unistasin, et ühel päeval saab minust Jaapani peaminister. Kuidas ma küll eksisin!

Mul oli kombeks ronida lähedalasuva mäe otsa ja püüda hommikuudus mardikaid. Festivali ajal järgnesin ma alati kaasaskantavale pühamule ja lõvimaski-tantsule. Kõik minu mälestused on helged. Mu pere oli küll vaene, aga lapsepõlv Mizonokuchis oli minu elu kõige õnnelikum aeg. Isegi nüüd, kui mõtlen kodulinnale, tulevad pisarad mulle vägisi silmi. Annaksin kõik, et seda õnnelikku aega tagasi saada, et tunda end veel kord nõnda süütu ja lootusrikkana.

Mizonokuchi servas oli kunagi küla, kus elas umbes kaks-sada korealast. Hiljem sain ma teada, et enamik neist lohistati sisuliselt vägisi siia Koreast, et nad töötaksid lähedalasuvas laskemoonatehases. Minu isa Do Sam-dal oli üks neist. Ta sündis väikeses Bongchon-ri külas tänapäeva Lõuna-Koreas. Neljateistkümnenaastaselt suunati ta, või õigemini rööviti, Mizonokuchisse.

Aga ma isegi ei teadnud enne alkooli, et mul üldse isa on. Mul puuduvad temast igasugused varasemad mälestused. Õigupoolest sain ma oma isa olemasolust esimest korda teada, kui ema viis mind ühte veidrasse kohta. Hiljem sain aru, et tegemist oli vanglaga. Seal kohtusin ma ühe võõra mehega. Sel päeval tutvustas ema mulle minu isa. Viimaks ilmus vangla külastajate saalis teisel pool klaasi istunud mees meie juurde koju. Kodukandis oli ta kurikuulus rusikakangelane ja meie sugulased katkestasid temaga kogu suhtluse.

Kodus oli teda harva näha, aga kui ta seal *oli*, siis veetis ta aega vänge lõhnaga alkoholi kõrist alla kallates. Ta suutis lühikese ajaga paar liitrit saket alla kulistada. Ent mis veelgi hullem, nii kaine kui ka purjus peaga peksis ta koju jõudes alati ema. Minu õed olid nii hirmunud, et varjusid toanurka. Mina püüdsin teda takistada, klammerdudes isa jala külge, kuid ta lõi mu eemale. Ema püüdis mitte valust karjuda ja kannatas, hambad ristas. Tundsin end tõeliselt abitu ja hirmununa, aga ma ei saanud midagi teha. Aja möödudes andsin lihtsalt endast parima, et isast eemale hoida. See polnudki keeruline, sest ta ei pööranud mulle kunagi tähelepanu. Samas mõtlesin korduvalt, et täiskasvanuna maksan ma talle kõige selle eest veel kätte.

Minu ema nimi oli Miyoko Ishikawa. Ta sündis 1925. aastal. Tema vanematel oli pood vana kaubatänava nurgal, kus nad müüsid kanu. Minu vanaema Hatsu tegeles poepidamisega. Tema töö oli raske ja räpane. Kanaliha ei olnud korralikult lõigatud ja pakendatud nagu tänapäeval. Ei midagi sellist. Puurid seisis lohakas virnas poe ees ja kui tuli klient, siis võttis mu vanaema puurist kaagutava kana ja lõi selle seal-samas maha.

Vanaemal oli astma ja teda vaevasid sagedased kõhahood. Alati, kui ma koolist või mängimast tulin, tõmbas vanaema selja küüru ja lausus: „Mabo, kas sa palun hõõruksid mu selga?“ Nii ma siis silitasin ja masseerisin paar minutit tema väikest selga. Nende koos veedetud tundide ajal korrutas ta mulle ikka ja jälle: „Sa oled hea poiss. Ära muutu selliseks nagu sinu isa. Ma lihtsalt ei mõista, miks sinu ema ometi säärase vea tegi ja selle mehega abiellus.“

Mõistsin suurepäraselt, miks vanaema kasutas sõna „viga“. Ishikawa perekond oli austatud ja selles piirkonnas kaua elanud. Mizonokuchis oli minu Ishikawa perekonna haru. Nema ja ülejäänud kohalikud moodustasid ühtse kogukonna. Minu vanaisa Shoukichi suri enne mu sündi, aga mulle räägiti alati, et ta oli hea ja hell mees, kes hoolitses oma perekonna ja ülejäänud kogukonna eest. Ta pani minu ema tütarlastekooli ja julgustas teda õmblema õppima. Perekond ei olnud ehk küll rikas, kuid ta andis endast parima, et tema lapsed saaksid vähemalt mingil moel haritud.

Minu ema oli tugeva iseloomuga naine. Tal oli omalaadselt ilus ovaalne nägu. Ent minu isal olid teravad, lausa lõikavad silmad, turske kehaehitus ja lihaselised õlad. Ma ei tea, mida ema temas nägi – ehk ahvatlesid teda isa enesekindlus ja ellujäämisinstinktid. Küll aga tean, et kohalik kogukond oli rabatud, kui nad leivad ühte kappi panid. Seljataga nimetasid inimesed neid kaunitariks ja koletiseks ja arutlesid, miks mu ema nii jubeda mehega abiellus.

Kord ütles vanaema mulle: „Korealased on metslased.“ Ma armastasin vanaema, kuid säärane märkus tekitas minus trotsi. Tundsin end läbinisti ja veendunult jaapanlasena,